

יאיר ניצני מרים גבה

צ'ק אאוט

כשכולם רוצים שנשלם להם באפליקציה, הכסף המזומן הולך להיכחד כמו אחרון הדינוזאורים

שאתה בשר ודם ולא רובוט עם רעיונות של אופנובנק. אחרי שמיצו את פורמט העתקת האותיות שרואים בתמונה וגרמו לאנשים עם תואר דוקטור להרגיש כמו אנאל-פביתים – עברו להציג לנו שורה של תמונות מטושטשות ולשאול באיזו תמונה רואים חזית של קיוסק. אם אתה בלי משקפיים ועונה לא נכון, אתה מרגיש שכשלת במבחן האמינות וצפוי להתמודד מול סט נוסף של תמונות ולהרגיש כמו ילד בעייתי במבחן רורשאך אצל היועצת. לעומת זאת, כל מה שהאפליקציה צריכה ממך כדי להוציא כסף מהחשבון זה מספר טלפון אחוה, שכבר שמור לך ברשימת אנשי הקשר. זה כמובן קל ונוח, מה שמייך מעורר חששות הפוכים – מה אם טעייתי במספר? ואם משהו החליף מספר?

וכמובן, בכל מהפכה ממוענת יש את העגלונים שנשארו מאחור. לאן ילכו עכשיו אנשים שעיסוקם היה ניכוי צ'קים? שלא לדבר על אותם בריונים שתפקידם היה להגיע לאנשים הבאה שתיפגשו הם כבר יבואו עם קרש. מה הם אמורים לעשות עכשיו? ללמוד תכנות ולאיים על אנשים שאם הם לא ישלמו באפליקציה, הם יחדרו למחשב שלהם עם וירוס?

מה יעשו עכשיו כל ראשי ועד הבית, שכל עולמם סבב סביב איסוף הצ'קים מדירות הדיירים ותליית הפתקים ש"לא כולם עדיין העבירו את הצ'קים" בחדר המדרגות? ומה לגבי כל הקמזנים, שבסיום ארוחה עם חברים במסעדה נהגו "לחפש" את הארנק בכיס החולצה, ואז להיזכר שהם (שוב) שכחו אותו בבית? מה הם יעשו עכשיו? יגידו שהם שכחו את האפליקציה בבית?

בעוד כמה שנים, עניינים כמו כסף מזומן, כרטיסי אשראי או צ'קים דחויים שהשארנו לבעל הדירה לשנה הקרובה יהיו משהו שנספר עליו לנכדנו בנוסטלגיה מהולה בטרזנות. הם יסתכלו עלינו בהשתאות, כמו שצעירים מגיבים היום לסיפורים על טלפונים עם חוגה או מכשירי וידאו. העניין הוא שבעולם הישן, עוד היה אפשר להגיד לילדים לעזוב את הארנק של אבא. בעידן הדיגיטלי, שבו הם אלה שפותרים עבורנו כל בעיה טכנולוגית מסובכת, גורל חשבון הבנק שלנו נמצא בידיים שלהם.

yairn@israelhayom.co.il

מה שכן, בזכות השירותים החדשים אנחנו צפויים להיפרד בקרוב מכמה ריטואלים אהובים, כולל האביזר הביזארי המכונה צ'ק. למשל, העובדה שכל טעות קטנה במילוי אותה פיסת נייר משונה גורמת לזעזוע שלם במערכת הבנקאית. מספיק שמילאת תאריך לא נכון, שכחת לשים צ'פצ'יק מעל שמה של המוטבת גברת ציבורי, שכחת לחתום מאחור, או שהחתימה שלך לא זהה במאה אחוזים למשהו שקשקשת בבנק לפני עשר שנים – וכבר הצ'ק חוזר, הפקידה מתקשרת לנווף, וכולם מתנהגים כאילו בוני וקלייד בכבודם ובעצמם ניסו לשרוד את הסניף בפתח תקווה באמצעות צ'ק מזוהף על סך 50 שקלים לפקודת קונדיטורית מוישה ובניו.

בעידן החדש יותר כבר אפשר לצלם את הצ'ק במקום להפקיד אותו פיזית, אבל הזמן שלוקח למצוא את הוויתר שבה הטלפון מוכן להיכנס לפוקוס ארוך יותר מוזמן הנסיי עז לבנק, ואם חלילה שוליו של הצ'ק התקפלו קצת – גם נגיד בנק ישראל לא יוכל לעזור לך. אחרי הצ'קים הגיעו כרטיסי האשראי, אבל עם כל הכבוד, גם הם לא בריוק שיא היעילות. הם נוטים לאכזב אותך ברגעי האמת של הרכישה, ובעיקר, להביך אותך בחו"ל מול הגויים.

אתה עומד בחנות בגדים, מורד 40 זוגות מכנסיים, ואחרי המתנה ארוכה בתור, כשמאחוריך עוד 20 קונים, מגיע לקופה עם טיישירט אחת ביד. ודווקא שם, מול המוכרת, הכרטיס סובל מחדרת ביצוע. "מצטערת, אדוני, הכרטיס לא עובד. אולי הפס המגנטי מלוכלך. מה שלוש הספרות מאחור? אולי הוא פג תוקף? אולי אתה פג תוקף?" באפליקציה לא שואלים מה הספרות מאחור ומתי הכרטיס פג תוקף. למה כרטיס אשראי צריך תאריך תפוגה, בעצם?

כדי להעביר כסף באמצעות המחשב, צריך לעבור קודם בסניף הבנק ולקבל קוד לאינטרנט. בכל כניסה צריך להקיש כמובן שם משתמש וסיסמה, שאותה חובה להחליף אחת ליומיים ורק כדי לזכור אותה ולהבדיל בינה לבין הסיסמאות בשירותים אחרים צריך להעסיק מזכירה. אחרי ההקשות האלה, עושים לך מבחן "קפצה", שנועד לוודא

יותר ויותר בעלי מקצוע מסכימים שנשלם להם באפליקציה תשלומים באמצעות הטלפון. החשמלאי סיים לתקן את התקלה ולהמציא עוד משהו שהוא עשה (ושכולל את הביטוי תלת-פאזי)? המורה הפרטי סיים להרביץ בידך תורה לקראת המבחן? חבר קנה לך כרטיסים לקולנוע ואתה רוצה להחזיר לו? המשפחה (הקמזנית) מארגנת קניית מתנה משותפת ליום ההולדת של סבא וצריך לאסוף כסף? מעכשיו כל מה שצריך זה להיכנס לאפליקציה. נוה, קל, מהיר, והכסף עובר מחשבון בנק אחד לשני בלי ניירות והחלפת פרטים.

השבוע, כשרמזתי לקבצן בצומת שאין עלי שום מטבע פנוי והוא ענה שהוא מקבל גם ביט, הבנתי שזה תפס. אנחנו כמובן בתקופת מעבר, וייקח זמן עד שכולם יהפכו למשתמשים קבועים. אבל אם הכל יכול להיות כל כך פשוט, מתעוררת השאלה למה לאורך השנים עינו אותנו הבנקים בשלל פרוצדורות וטפסים כשרצינו להיעביר כסף? האם זה היה מטעמי אבטחה, או כדי להבטיח עבודה לפקידים?

בקמפיינים לשירותים החדשים, הבנקים משתדלים לשכנע אותנו שהיום הם מצייעים עולם חדש לגמרי, ו"אל תקרא לי בנק". גם הם מבינים שהם לא בריוק הגופים הכי פופולריים בסביבה, ושאלף אחד לא רוצה להיות מוזהה עם טרנטה שכוללת כספת ישנה ומפתח גדול מזהב. שלא לדבר על מושגים גריאטריים כמו ועד עובדים, עט קשור לשולחן, מגבת מתנה למי שלקח הלוואה ומשכורת של עשרה מיליון שקלים למנכ"ל.

זה הזמן להיראות מגניבים ודיגיטליים, לשכנע שמי שעומד מאחורי השירות אלו כמה צעירים לא מגולחים שנוסעים בקורקינט, יושבים ב-WeWork ושותים בירה שהם הכינו במבשלה ביתית. אלא שאני חשדן זקן, וכשימישהו מנסה להיות "פפר" כמו סרג'נט פפר או "ביט" כמו הביטלס, אולי הוא לא כזה צעיר כמו שרוצים שנחשוב.

במסגרת הרפורמה בשוק הבנקאות, הבנקים נאלצים להיפרד מהבעלות על חברות כרטיסי האשראי, וכתחליף, מודרזים להשתלט על שוק הדיגיטל המגניב והחדשני – לפני שהחברות האשראי, שהיו עד לפני רגע בבעלותם, יספיקו לפתח אפליקציות פופולריות.

כרגע, כשכולנו נלהבים מהחידוש, זה כמובן בחינם, אבל אל תדאגו, זה עוד יעלה לכם. הבנקים ימשיכו להיות מונופולים בכל מה שקשור לכסף שלנו. ביט זה סכנה, אבל יום אחד עוד נגלה שזה היה בכלל קיצור של ריבית.